

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

474. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 21. A 22. SEPTEMBRA 2011

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Európa ako popredná svetová destinácia cestovného ruchu – nový politický rámec pre európsky cestovný ruch“

KOM(2010) 352 v konečnom znení

(2011/C 376/08)

Spravodajca: **pán GKOFAS**

Európska komisia sa 30. júna 2010 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Európa ako popredná svetová destinácia cestovného ruchu – nový politický rámec pre európsky cestovný ruch“

KOM(2010) 352 v konečnom znení.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 30. augusta 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 474. plenárnom zasadnutí 21. a 22. septembra 2011 (schôdza z 21. septembra 2011) prijal 121 hlasmi za, pričom 14 členovia hlasovali proti a 8 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Výbor víta oznámenie Komisie týkajúce sa návrhu Európskemu parlamentu s názvom „Európa ako popredná svetová destinácia cestovného ruchu – nový politický rámec pre európsky cestovný ruch“ a zdôrazňuje, že i napriek určitým závažným nedostatkom obsahuje mnoho pozitívnych prvkov, ktoré treba konkretizovať, pričom dáva do pozornosti ďalej uvedené návrhy určené na posilnenie a obohatenie tejto iniciatívy.

1.2 Vzhľadom na rôzne subjekty (riadenie, inštitúcie, orgány, sociálni partneri), úrovne (miestnu, regionálnu, národnú a európsku) a oblasti (doprava, ubytovanie, doplnkové ponuky atď.) sektoru cestovného ruchu v Európe by plánované iniciatívy mali zahŕňať všetky hlavné subjekty v odvetví. EHSV preto opakovane navrhuje možnosť vytvoriť Európsku agentúru pre cestovný ruch, ktorá by prostredníctvom efektívneho sledovania údajov pre podporu a stimulovanie predložených opatrení spojila snahy vedúce k vzniku globálnej európskej politiky cestovného ruchu, ktorá by zohľadnila rozmanitosť a pluralitu európskej identity z hľadiska cestovného ruchu.

1.3 Výbor navrhuje osobitne zdôrazniť a schváliť tieto prvky, aby sa umožnilo dosiahnuť ciele uvedené v oznámení a konkrétne opatrenia, ktoré toto oznámenie predpokladá.

- podporovať vytvorenie európskej platformy vo všetkých jazykoch EÚ, kde by cestovatelia mali možnosť elektronickou formou deliť sa o vlastné pripomienky a dojmy, pričom cieľom by bolo umožniť lepšie hodnotenie a posúdenie a preskúmanie produktov na účinnejšie prilákanie turistov a využívanie nových technológií (elektronické rezervácie),
- byť zodpovedné za preskúmanie, vytvorenie a podporovanie zavedenia politického rámca v jednotlivých oblastiach, ako aj za realizáciu priorít, ako sú podpora vnútroeurópskeho produktu cestovného ruchu, služby a zariadenia v celej Európe, napríklad podnecovaním existujúcich orgánov a podnikov k spolupráci s cieľom zlepšiť poskytované služby a zariadenia (harmonogramy),

- podporovať zlepšovanie spojení v EÚ prostredníctvom cestných, železničných, vzdušných, ale aj pobrežných komunikácií a dopravy, ako aj poskytovanie informácií a šírenie správ prostredníctvom internetu, pričom by sa osobitná pozornosť venovala málo frekventovaným linkám,
- podnecovať propagáciu cestovného ruchu na účely zlepšenia duševného a telesného zdravia, na terapeutické účely, na účely školenia, cestovného ruchu zameraného na kultúru, predovšetkým regionálne slávnosti a predstavenia (opera, divadlo, tanec, koncerty atď.), ako aj na kultúrne podujatia, ako napr. výstavy, alebo na účely účasti na konferencii alebo cestovného ruchu spojeného s degustáciou vína a jedla, s poznávaním histórie alebo náboženstva, s pobytom na vidieku alebo pri mori, cestovného ruchu, ktorý zveľaďuje a zachováva kultúrne dedičstvo a gastronómiu,
- podporovať kvalitu poskytovaných služieb prostredníctvom odbornej prípravy a stáleho zamestnania,
- motivovať národné vlády k tomu, aby v oblasti cestovného ruchu podporovali rozvoj malých podnikov a mikropodnikov, ktoré odrážajú sociálne, environmentálne, historické a kultúrne tradície oblasti, v ktorej pôsobia, alebo ich regiónu, a to lepším riadením ponúk „all inclusive“,
- podporovať výber vnútroeurópskych destinácií generáciou tretieho veku alebo osobami so zdravotným postihnutím a s osobitnými potrebami zlepšením infraštruktúry a služieb, ale aj lepšou propagáciou služieb, ktoré sú im poskytované v EÚ,
- povzbudzovať podpornú politiku zameranú na propagáciu vnútroeurópskych destinácií leteckými spoločnosťami tak, aby sa spotrebiteľom neponúkali za vyššie ceny ako destinácie mimo EÚ, a tiež podniknúť kroky s cieľom zabezpečiť podporu týmto vnútroeurópskym destináciám zo strany veľkých cestovných kancelárií,
- podporovať a propagovať bezpečnosť, ktorá je v porovnaní s inými dovolenkovými miestami už v EÚ väčšinou zabezpečená, či už ide o presun, pobyt, dodržiavanie občianskych práv, zdravotnú, lekársku alebo nemocničnú starostlivosť, alebo o právny rámec,
- prispieť k vypracovaniu presnejšieho systému štatistického monitorovania a harmonizácie odvetvia cestovného ruchu a jeho zložiek avšak bez toho, aby došlo k zvýšeniu administratívnej záťaže (byrokracie) podnikov a občanov,
- podporovať spoločnú reklamnú kampaň v prospech destinácií v EÚ,
- zlepšiť kvalitu odborných služieb prostredníctvom odbornej prípravy a stabilného zamestnania.

1.4 Na úrovni členských štátov je potrebné vypracovať analýzu vplyvu klimatických zmien na cestovný ruch a taktiež treba prijať vhodné adaptačné opatrenia v súlade s prognózami vplyvu klimatických zmien na konkurencieschopnosť.

1.5 Je potrebné ďalej rozvíjať špecifické oblasti cestovného ruchu, ako sú sociálny cestovný ruch, cestovný ruch spojený so spoznávaním kultúry a gastronómie, agroturistika, cestovný ruch na športové účely, zo zdravotných dôvodov, bezbariérový cestovný ruch, cestovný ruch s cieľom zúčastniť sa na konferencii, z náboženských dôvodov atď. v rámci európskej politiky diverzifikácie ponuky a pozornosti zameranej na nové vznikajúce trhy.

1.6 EHSV sa domnieva, že projekty v európskej oblasti, ako napríklad Calypso, preukázali účinnosť spolupráce medzi európskymi inštitúciami a inými úrovňami vlády, sociálnymi partnermi a subjektmi sektoru s pozitívnymi sociálnymi a hospodárskymi účinkami. EHSV vyzýva Komisiu a Európsky parlament, aby najmä z rozpočtového hľadiska podporovali rozvoj tohto druhu iniciatív.

1.7 Treba brať do úvahy potreby bezpečnosti, víza však môžu spôsobovať problémy pri poskytovaní služieb cestovného ruchu turistom z krajín mimo Schengenskej dohody. Niekedy ide o výsledok príliš byrokratických postupov uplatňovaných v niektorých členských štátoch. Výbor vyzýva Komisiu, aby podnikla konkrétne kroky na odstránenie týchto prekážok.

1.8 Výbor vyzýva národné vlády, aby vytvorili európsky certifikát odbornej prípravy pre povolania v oblasti cestovného ruchu, ktorý by bol uznaný vo všetkých krajinách EÚ. Výbor považuje za potrebné, aby vzdelanie poskytované pre toto odvetvie bolo nielen uznávané v celej EÚ, ale aby bolo tiež kvalitné a pripravovalo skutočných odborníkov pre cestovný ruch v súlade s usmerneniami Európskej komisie a Cedefopu, s osobitným dôrazom na výsledky výučby a ich potvrdenie, ale aj na skvalitnenie štúdia cestovného ruchu prostredníctvom jeho zaradenia na univerzitnú úroveň vždy, keď je takýto postup realizovateľný. Stratégia Európa 2020 by mala pokrývať odvetvie cestovného ruchu a výslovnéjšie sa zmieniť o nových zručnostiach pre nové pracovné miesta a o ďalších plánovaných iniciatívach, ako je napríklad uznávanie odbornej praxe a neformálneho a neoficiálneho vzdelávania, a dôsledky, ktoré by malo mať na odvetvie cestovného ruchu vyhlásenie z Brúgg o odbornej príprave, ktoré prijali ministri školstva EÚ a sociálni partneri.

1.9 Výbor zdôrazňuje, že v cestovnom ruchu už neplatí jednotný model vhodný pre všetky, a uznáva, že každá destinácia má osobitné potreby a je prízračivá pre úzko špecializované trhy. Cestovný ruch preto musí zohľadňovať tieto rozdiely individuálnym prístupom (okrajové regióny, pevnina, pobrežné, vidiecke alebo odľahlé regióny atď.).

1.10 Cieľom je vypracovať, zaviesť a vykonávať strategické plánovanie spoločnej európskej politiky v oblasti cestovného ruchu na úrovni regiónov, ktorá zvýši jeho udržateľnú konkurencieschopnosť a kvalitu a zabezpečí vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov a zároveň doplní kroky členských štátov. Z dôvodu mnohých rozdielov medzi členskými štátmi bude okrem toho potrebné požadovať, aby každý štát predložil strategický program národnej politiky cestovného ruchu s uvedením konkrétnych opatrení, ktoré sa majú uplatniť v každom regióne s časovým horizontom najmenej na jedno desaťrocie.

1.11 Výbor vyzýva národné vlády, aby upravili miestne dane a vyvinuli úsilie na zníženie DPH, ktorá zaťažuje produkty cestovného ruchu sociálneho charakteru, aby sa tieto produkty zatriktívili s cieľom rozvíjať v budúcnosti služby spojené s cestovným ruchom a uľahčiť k nim prístup. Treba zabezpečiť vytvorenie miestnych infraštruktúr a služieb, ktoré budú

schopné poskytovať kvalitné služby cestovného ruchu, čo prispeje k zlepšeniu kvality života obyvateľov, ako aj podmienok pre turistov.

1.12 EÚ potrebuje komunikačnú stratégiu, ktorá bude chrániť dobrú povesť Európy a odvetvia cestovného ruchu a zároveň riešiť problém negatívnej reklamy.

1.13 Treba prijať opatrenia s cieľom zabrániť štrukturálnej nezamestnanosti v podnikoch cestovného ruchu s cieľom zvýšiť kvalitu a stabilitu pracovných miest a ziskovosť podnikov.

1.14 Komisia bude musieť zintenzívniť svoje úsilie vyvíjané s cieľom šíriť skutočný koncept kvalitného cestovného ruchu vo všetkých jeho oblastiach, to znamená skúsenosti, ktorá zahŕňa zároveň fyzický oddych a intelektuálne pookriatie v kontakte s kultúrnymi a spoločenskými majstrovskými dielami. Príprava tejto činnosti sa bude musieť uskutočniť na regionálnej úrovni a jej propagácia a sprostredkovanie na regionálnej a národnej úrovni, ale aj na úrovni EÚ.

1.15 EHSV konštatuje, že oznámenie Komisie sa jasne nezmieňuje o právnom rámci pre práva spotrebiteľov v cestovnom ruchu a neobsahuje odôvodnenie, pokiaľ ide o neprijateľné omeškanie s revíziou smernice 90/314/EHS z 13. júna 1990, ktorá bola v pracovnom programe Komisie pôvodne naplánovaná na koniec roka 2010 a neskôr posunutá na začiatok roka 2011, avšak do dnešného dňa sa neuskutočnila.

1.16 EHSV oceňuje podnet Komisie, Európskeho parlamentu a európskych sociálnych partnerov k stanoveniu európskej politiky cestovného ruchu. V tejto súvislosti je EHSV naďalej angažovaný a bude spolupracovať pri plnení cieľov a zachovávaní hodnôt európskeho modelu cestovného ruchu, ktoré uvádza vo svojich stanoviskách.

2. Úvod

2.1 Nová politika cestovného ruchu rozoznáva tri hlavné ciele, ktoré sú piliermi nového rámca. Týmto cieľmi sú:

— konkurencieschopnosť,

— udržateľnosť,

— propagácia cestovného ruchu.

Ak budú tieto tri piliere intenzívne podporované zodpovedajúcimi štruktúrami a zdrojmi, zaručí sa vhodný základ veľmi zdravej a užitočnej politiky cestovného ruchu.

2.2 Komisia upresňuje viaceré výzvy, ktoré sa objavili alebo zintenzívni v uplynulých rokoch a na ktoré musí odvetvie cestovného ruchu v Európe reagovať. Hlavné výzvy, ktoré

naďalej pretrvávajú, sú však sezónnosť, ktorá ovplyvňuje toto odvetvie; skutočnosť, že cestovný ruch nie je považovaný za dôležitú rozvíjajúcu sa oblasť činnosti; neisté pracovné podmienky pracovníkov v odvetví cestovného ruchu; štrukturálna nezamestnanosť v cestovnom ruchu; nedostatočný prístup malých a stredných podnikov (MSP) k primeraným finančným prostriedkom, ktoré by im umožnili prispôsobiť sa neustálym zmenám a vývoju v cestovnom ruchu; inovácie v odvetví. Je nevyhnutné, aby sa Komisia týmto výzvam venovala. EHSV vo viacerých stanoviskách zdôraznil, že je dôležité zaoberať sa týmito výzvami, a navrhol opatrenia, ktoré treba podniknúť⁽¹⁾.

2.3 Cestovný ruch predstavuje kľúčovú činnosť, ktorá mimoriadne pozitívne vplyva na rozkvet hospodárstva, trvalo udržateľný rozvoj a zamestnanosť v Európe. Predstavuje dôležitý aspekt života európskych občanov.

2.4 Od roku 2008 je dopyt po službách v cestovnom ruchu negatívne ovplyvnený. Ak si však Európa chce zachovať pozíciu poprednej destinácie vo svetovom cestovnom ruchu a vyťažiť z bohatstva a rozmanitosti svojich regiónov, musí vypracovať spoločnú politiku v oblasti cestovného ruchu.

2.5 Ak má Komisia v úmysle presadzovať nový akčný rámec na podporu konkurencieschopnosti cestovného ruchu v EÚ a jeho schopnosti udržateľného rastu, podľa názoru výboru treba, aby upresnila svoje návrhy a zároveň uznala, že je v záujme každej krajiny rozvíjať svoj vlastný model a dynamiku cestovného ruchu. Vzhľadom na medzinárodný charakter cestovného ruchu je jasná potreba politického rámca pre cestovný ruch v celej EÚ, ktorý zároveň členským štátom poskytne úplnú flexibilitu pri rozvoji vlastných osobitých národných politik. Treba si uvedomiť, že udalosť, ku ktorej dôjde v jednej časti Európskej únie, môže mať vplyv na cestovný ruch v inej krajine EÚ.

2.6 Krajiny južnej Európy napríklad neboli postihnuté uzatvorením európskeho vzdušného priestoru na jar 2010 spôsobeným mrakom sopečného popola, ale zažili pokles turistickej činnosti vzhľadom na negatívne informácie, ktoré nepriaznivo ovplyvnili cestujúcich pri výbere týchto krajín ako svojej destinácie.

2.7 Výbor sa domnieva, že základom politického rámca pre európsky cestovný ruch musí byť jasný právny rámec práv a povinností rôznych zainteresovaných strán, o ktorom sa oznámenie vôbec nezmieňuje a v súvislosti s ktorým je revízia smernice 90/314/EHS z 13. júna 1990, pôvodne naplánovaná v pracovnom programe Komisie na koniec roka 2010 a neskôr posunutá na začiatok roka 2011, mimoriadne dôležitá. Revízia však doteraz nebola predložená, hoci je smernica úplne zastaraná. Toto omeškanie spôsobuje, že spotrebiteľia sú vo veľkej miere nechránení, oslabuje ich dôveru a brzdí rozvoj cestovného ruchu. Revízia je kľúčovým prvkom právneho rámca, prostredníctvom ktorého bude môcť EÚ vykonávať nové právomoci, ktoré jej na základe zmluvy v tejto oblasti prislúchajú.

(1) Ú. v. EÚ C 32, 5.2.2004, s. 1.

3. Konkrétne pripomienky

3.1 Európska únia musí prispievať k rozvoju tohto podnikania a podporiť vypracovanie aktívnej politiky s cieľom urýchliť rast a vytvoriť podmienky, ktoré pomôžu zatriktívniť Európu. Za vypracovanie spoločného plánovania s uvedením konkrétnych krokov už nemôže zodpovedať Komisia a musí ho uskutočňovať iná inštitúcia, a to prostredníctvom politiky, ktorá sa zbaví nepresností, ale aj neustáleho opakovania zastaraných myšlienok a ktorá zabezpečí účasť a členstvo pre všetky subjekty z oblasti cestovného ruchu, ako sú profesijné združenia a združenia jednotlivých subjektov pôsobiacich v cestovnom ruchu, odborové organizácie zamestnancov z tohto odvetvia, regióny alebo národné agentúry cestovného ruchu. Dôležitú úlohu pri podpore európskych inštitúcií by mohla zohrávať Európska agentúra pre cestovný ruch, ktorej zriadenie už EHSV navrhol v predchádzajúcich stanoviskách.

3.2 Za najpodstatnejšie sa považuje to, aby Komisia a ostatné inštitúcie presadzovali zásadu rozumnej tvorby právnych predpisov a aby všetky legislatívne návrhy EÚ obsahovali riadne hodnotenie vplyvu navrhovaných opatrení na cestovný ruch. Navrhovaný akčný rámec pre cestovný ruch neobsahuje žiadny odkaz na potrebu urobiť riadne hodnotenie vplyvu, pri ktorom by sa posúdil potenciálny vplyv na dané odvetvie pri každom predložení nového legislatívneho návrhu EÚ. Mimoriadne významné je to v niekoľkých prípadoch, napríklad pri navrhovanom označovaní potravín alebo pri právnych predpisoch o právach cestujúcich a spotrebiteľov.

3.3 Cestovný ruch netreba chápať ako nezávislú politiku, ale ako horizontálnu problematiku, ktorú ovplyvňujú ďalšie politiky prijímané EÚ, a najmä politika v oblasti dopravy, vzdelávania, zamestnanosti, výskumu a inovácií, klimatických zmien, vnútorného trhu, bezpečnosti, spotrebiteľskej politiky atď. Politika cestovného ruchu v skutočnosti nie je len v kompetencii GR pre podnikanie, ale musí sa zohľadňovať v rámci všetkých ostatných politik EÚ.

3.4 Podpore a rozvoju služieb cestovného ruchu v celej EÚ v súčasnej podobe chýba koordinácia a organizácia, čo prináša problémy pre občanov, ktorí chcú cestovať. Cestovať po území EÚ s využitím verejných dopravných prostriedkov je náročné a vyžaduje si kombináciu rôznych cestovných poriadkov vlakov, trajektov, autobusov atď., takže nie je možné zaručiť istý pobyt.

3.5 Odvetvie cestovného ruchu čelí rastúcej svetovej konkurencii rozvíjajúcich sa alebo rozvojových krajín, ktoré priťahujú čoraz viac turistov. V záujme zachovania konkurencieschopnosti musí Európa predložiť udržateľnú politiku a využiť svoje početné výhody ako napríklad bezpečnosť, ktorú poskytujú v oblastiach, ako sú:

- spoločnosť a životné prostredie,
- doprava a spoľahlivé presuny,
- istý pobyt na všetkých úrovniach,
- zabezpečené bankové, obchodné alebo iné transakcie,

- otázky zdravia a pravidiel v oblasti hygieny,
- lekárska starostlivosť,
- služby polície a bezpečnosť,
- možnosti prístupu a infraštruktúry pre osoby so zdravotným postihnutím alebo so špecifickými potrebami,
- zdravotná starostlivosť,
- kvalita,
- profesionalizmus a kvalita priamych a nepriamych osobných služieb,
- práva občanov.

3.6 Možno povedať, že pri návštevách EÚ ako turisti často zabúdame, že máme zabezpečené základné potreby, ako je istota, že všade je pitná voda, že môžeme jesť bez toho, aby sme sa otrávil, používať cesty a cestovať bez ochranného sprievodu. Je preto potrebné, aby sme propagovali tieto jednoduché výhody, ktoré Únia turistom ponúka. Tieto výhody by sa mali osobitne zdôrazňovať, pretože vyvolávajú u návštevníkov pocit bezpečia a prakticky žiadna iná hlavná destinácia svetového cestovného ruchu ich neponúka, hoci predstavujú porovnateľnú výhodu pre výber a propagáciu určitého dovolenkového miesta.

3.7 Európa by mala rozvíjať a posilňovať svoj imidž na svetových trhoch a podporovať spoluprácu s Čínou, Ruskom, Indiou, Brazíliou, Japonskom, Spojenými štátmi americkými a stredoziemskými krajinami. Aby to však bolo možné, treba stimulovať podnikateľského a inovačného ducha, zlepšiť kvalitu ponuky produktov, aby naše služby a zariadenia boli na úrovni našich medzinárodných konkurentov. Treba znížiť sezónnosť a veľkú kolísavosť dopytu upevnením a diverzifikáciou ponuky služieb cestovného ruchu. EÚ musí zlepšiť a potvrdiť vo forme certifikátov o odbornej príprave, ktoré budú spoločné a uznávané v celej EÚ, odborné znalosti všetkých osôb, ktoré sú zapojené do cestovného ruchu, s osobitným dôrazom na výsledky výučby a ich potvrdenie. Tieto spoločné a uznané certifikáty, ktoré sú potrebné, budú prospešné tak pre podniky, ako aj zamestnancov v celej EÚ.

3.8 Súčasná metóda zberu a analýz štatistických údajov sú nedostačujúce. Nedostatky v zozbieraných údajoch vedú k tomu, že sa pri príprave usmernení prijímajú neúplné alebo chybné rozhodnutia. S ohľadom na to sa v dokumente zdôrazňuje význam zlepšovania štatistík a rozborov týkajúcich sa cestovného ruchu. Komisia to považuje za neodmysliteľné, ak chceme mať pri cestovnom ruchu lepšiu sociálno-ekonomickú vedomostnú základňu na európskej úrovni. Štruktúrovaný zber štatistických informácií poskytne nielen možnosť byť informovaný a zvoliť si vhodný postup, ale zároveň podporí interdisciplinárnu spoluprácu medzi výskumníkmi a výmenu názorov a skúseností. Je nevyhnutné zlepšiť štatistické metódy a ich výsledky, pričom je samozrejmé, že zber týchto údajov nesmie viesť k zvýšeniu administratívnej záťaže (byrokracie) podnikov a občanov.

3.9 Viac ako polovica členských štátov EÚ používa v cestovnom ruchu satelitný účet, ktorý sa ukázal ako mimoriadne účinný nástroj. Komisia by mala nájsť spôsob, ako podnecovať zostávajúce krajiny k prijatiu tejto metódy a pomáhať im pri jej prijatí, čo zároveň poslúži pri porovnaní hodnotení výkonnosti jednotlivých častí odvetvia. Vzhľadom na značné zmeny trendov a zvyklostí v cestovnom ruchu, ktoré v súčasnosti Európa zažíva, ide o rozhodujúcu potrebu.

3.10 Kľúčom k úspechu európskeho cestovného ruchu je rozmanitosť. Široké spektrum skúseností, ktoré možno zažiť v každom z európskych štátov, láka návštevníkov, ktorí si ich zvolia za turistickú destináciu. Vďaka bohatej pestrosti ich kultúrneho dedičstva, prírodného prostredia, gastronómie, vín a histórie každý z nich ponúka svojim návštevníkom odlišné dojmy. Zachovanie týchto odlišností je dôležité a predstavuje hlavný argument pri propagácii Európy vo svete.

3.11 Keďže malé a stredné podniky predstavujú najväčšiu časť podnikov v cestovnom ruchu, musíme okrem iného využiť ich dynamiku a pomôcť im pri rozvoji podnikateľských aktivít a zamerať sa na ich prínos k zachovaniu kultúrneho dedičstva a rozvoju miestnych spoločností. Práve tieto podniky pomáhajú riešiť nezamestnanosť (ekonomickí migranti, osoby bez odborného vzdelania) a vďaka nim nezamestnanosť podstatne klesá, keďže zamestnávajú značnú časť aktívneho obyvateľstva, a tým okrem iného znižujú aj sociálne vylúčenie. Súkromný sektor sa musí zapájať do oblastí, ako je propagácia cestovného ruchu a podpora zamestnanosti, a okrem iného treba podporovať vytváranie sietí medzi podnikmi tohto sektoru.

3.12 Politika cestovného ruchu má prierezový charakter. Ovplyvňuje najmä politiku v oblasti dopravy (práva a bezpečnosť cestujúcich a kvalita dopravy), štátnu pomoc, vnútorný trh (slobodné zriadenie a poskytovanie služieb spojených s cestovným ruchom, podpora kvality služieb, rozvoj elektronického obchodovania), ako aj daňový systém, často negatívne, (daňové prekážky dobrému fungovaniu vnútorného trhu, situácia malých a stredných podnikov z odvetvia cestovného trhu z hľadiska zdaňovania, daňové úľavy v tejto oblasti). Odvetvie bude preto potrebné podporovať pomocou osobitného finančného opatrenia a naopak, bude potrebné, aby sa podniky pôsobiace v cestovnom ruchu zaviazali, že budú investovať, podporovať a zvyšovať zamestnanosť.

3.13 Výbor je presvedčený, že treba podporovať mechanizmus, ktorý zlepší a posilní turistické výmeny medzi členskými štátmi a umožní cestovať, predovšetkým mimo hlavnej sezóny, najmä niektorým skupinám, ako sú mladí ľudia (pre ktorých by bolo vhodné zosúladiť školské prázdniny), seniori, ľudia s obmedzenou mobilitou a rodiny s nízkym príjmom. Členské štáty, ktorých ekonomika sa neorientuje na cestovný ruch, by mali takéto krajiny podporovať a propagovať u svojich občanov vnútroeurópske destinácie. Európske letecké spoločnosti si musia uvedomiť, že ak občanom severnej Európy ponúkajú letenky do Ázie, ktoré sú často cenovo výhodnejšie ako letenky do juhovýchodnej Európy, nepodporujú tým cestovný ruch a vnútorný trh.

3.14 Výbor sa domnieva, že je potrebné skoncipovať osobitnú inovačnú spoločnú politiku zameranú na staršie osoby a dôchodcov, ktorých podiel by mal v roku 2020 predstavovať 20 % obyvateľstva, ako aj na osoby s postihnutím alebo so špecifickými potrebami a zníženou pohyblivosťou, ktorých počet bol nedávno odhadnutý na 127 miliónov, a zaujať ich ponukou produktov cestovného ruchu prispôbovaných týmto kategóriám. Musí sa poskytnúť osobitná odborná príprava, pokiaľ ide o potreby týchto skupín. Vzhľadom na to, že v rámci obyvateľstva predstavujú skupinu, ktorá má často dostatočnú kúpnu silu, ako aj záujem o kultúru a voľný čas a zastupujú mimoriadne dôležitý segment na trhu, bude potrebné, aby EÚ osobitne podporovala spoločnú politiku zameranú na tieto skupiny s cieľom pomôcť im získať práva v oblasti cestovného ruchu, aby mohli bez akejkoľvek diskriminácie využívať aktivity cestovného ruchu. Táto snaha však musí byť sprevádzaná snahami súkromného sektoru, ktorý musí zabezpečiť, že bude k dispozícii správna infraštruktúra zabezpečujúca tento trh.

3.15 Výbor je presvedčený, že je nevyhnutné podporovať spoluprácu na medzinárodnej úrovni a najmä na trhoch, ktoré sú pre EÚ dôležité. Je potrebné vytvoriť podmienky potrebné na zjednodušenie postupu pre vydávanie európskeho jednotného víza s cieľom viac pritiahnúť návštevníkov z krajín, ktoré nie sú zmluvnými stranami Schengenskej dohody. Turisti by mali mať možnosť cestovať z jednej krajiny EÚ do inej a bude potrebné v tomto zmysle zjednodušiť nariadenia a smernice.

3.16 Na regionálnej úrovni je potrebné, aby sa ako európsky produkt cestovného ruchu lepšie propagovali kultúrne trasy, dedičstvo súčasnej kultúry, chránené prírodné územia alebo zachovanie a zveľaďovanie budov a tradičných podnikov, cestovný ruch týkajúci sa duševného a telesného zdravia alebo cestovný ruch na základe lekárskeho odporúčania, vzdelávací cestovný ruch, cestovný ruch s degustáciou vína a jedla, cestovný ruch s poznávaním histórie, cestovný ruch náboženského charakteru, vidiecky cestovný ruch alebo cestovný ruch zameraný na more, cestovný ruch, ktorý zveľaďuje a zachováva kultúrne tradície a gastronómiu (tradičné reštaurácie a podniky priamo súvisiace s históriou regiónu) a v neposlednom rade cestovný ruch zameraný na podmorské kultúrne dedičstvo. Nie je vždy potrebné zvyšovať počet lôžok, ale skôr treba investovať do zlepšenia kvality služieb a infraštruktúry a do inovácie prostredníctvom nových ponúk liečebných stredísk, relaxačných centier atď. V návrhu Komisie sa neuvádza, ako by bolo možné konkretizovať uvedené opatrenia, nestanovujú sa priority a ani plán, ktorý by riadil ich vykonávanie v každom štáte s ohľadom na regióny tak, aby uvedené činnosti vytvorili európsku politiku v oblasti cestovného ruchu. Neuvažuje sa o žiadnej spoločnej propagácii, hoci by takáto iniciatíva bola veľmi potrebná.

3.17 Výbor súhlasí s vytvorením značky „európske kultúrne dedičstvo“ a navrhuje, aby sa vytvorila aj značka „európske gastronomické dedičstvo“, ktorá by súběžne s podujatiami ako sú Dni európskeho dedičstva a Cena Európskej únie za kultúrne dedičstvo hodnotila reštauračné zariadenia a podľa jednotného a harmonizovaného postupu by im pridelaovala „hviezdičky“ a certifikáty s primeraným využitím rôznych národných a európskych programov. Výbor okrem toho navrhuje harmonizovať systém prideľovania hviezdíčiek v EÚ a ich certifikácie.

EHSV vyzýva Komisiu, aby zachovala fórum európskeho cestovného ruchu ako priestor na stretnutia a analýzy pre všetky subjekty sektora, zodpovedné osoby z jednotlivých štátov, regionálne a miestne orgány a sociálnych partnerov s cieľom podporiť európsku identitu cestovného ruchu, ktorá by zohľadnila rozmanitosť a pluralitu.

3.18 Pri tomto rámci sa navrhuje aj vypracovanie európskej značky kvalitného cestovného ruchu a značky „kvalitný cestovný ruch“ (Qualité Tourisme), ktorá si vyžaduje zvýšenie štandardu v odvetví, čo by sa malo podporovať. Označovanie kvality však musí byť podporované vlastnými mechanizmami financovania pre podnikateľov v cestovnom ruchu, aby mohli zlepšiť ponuku svojich produktov a investovať do modernizácie svojich nehnuteľností a zlepšenia úrovne svojich služieb, a takisto do ďalšieho vzdelávania a rekvalifikácie zamestnancov.

3.19 Navrhnuté spojenie gastronómie, reštauračných služieb a cestovného ruchu predstavuje originálnu cestu ku kvalitnej ponuke pre turistov, ktorým sprostredkuje priamy kontakt s gastronomickou kultúrou každého členského štátu. Môžu tiež rozlišovať medzi rôznymi poskytnutými službami. Čoraz viac turistov totiž v rámci EÚ cestuje za kvalitnou kuchyňou. Jednotlivé kuchyne sa tak stávajú nástrojom na podporu európskych potravín a potešenia z kulinárskych zážitkov. Je nevyhnutné podporovať potraviny, nápoje, recepty a „vínne a potravinové cesty“, ako aj podporovať koordinovanú spoluprácu, ktorá ponúka alternatívne formy, ako viac posilniť spojenie medzi cestovným ruchom a potravinárstvom.

3.20 **Odborná príprava pracovníkov v cestovnom ruchu** nepochybne predstavuje dôležitú investíciu pre európsky cestovný ruch, najmä pre MSP. So zavedením nových technológií a pracovných postupov vznikol dopyt po špecializovaných zamestnancoch. Rozšírenie programov EÚ, ktoré sú zamerané na zdokonalenie zručností a odbornú prípravu pracovníkov v odvetví cestovného ruchu a už boli zavedené v iných oblastiach, predstavuje vítaný krok na podporu prispôsobenia sa novým technológiám, ktoré v tomto odvetví prevažujú. Je potrebné rozvinúť európsky certifikát odbornej prípravy založený na výsledkoch výučby, ktorý bude obsahovať spoločné „povinné kritériá“ a bude môcť byť využitý samostatne a nezávisle vďaka validačným postupom na národnej a lebo miestnej úrovni, pričom sa bude naďalej odvolávať na existujúce rámce pre národné kvalifikácie. V odvetví cestovného ruchu sa musí stať povinnosťou poskytnúť zamestnancom školenie potvrdené takýmto certifikátom o odbornej príprave. Podľa EHSV je pre odbornú prípravu v oblasti cestovného ruchu dôležité vyhlásenie z Brúgga o odbornej príprave v EÚ. Vďaka stabilným a vysoko kvalitným pracovným podmienkam sa stane osobitne lákavým odvetvím.

3.21 Učebný plán a zvyšovanie kvalifikácie bude musieť povinne obsahovať výučbu cudzích jazykov pre pracovníkov v odvetví cestovného ruchu, pričom sa zohľadnia kultúrne osobitosti, a zároveň by sa malo zaviesť udeľovanie certifikátov o odbornej príprave v súlade s usmerneniami Európskej komisie a Cedefopu. Mimoriadnu pozornosť treba venovať profesiám cestovného ruchu, ktoré sa priamo týkajú kultúrneho dedičstva, ako sú turistickí sprievodcovia, ktorí budú musieť mať diplom a preukázať schopnosť vyzdvihnúť kvality tohto dedičstva, keďže budú mať certifikát vydaný miestnymi orgánmi, budú poznať pamiatky regiónu, v ktorom chcú pracovať hoci

i dočasne, a budú nevyhnutne ovládať jazyk, ktorý sa v regióne používa, ako aj jazyk osôb, ktoré budú sprevádzať tak, ako bolo stanovené na obdobie pred rokom 1975 v norme CEN (EN 13809 z roku 2003) a ako je po roku 1975 stanovené v smerniciach 75/368/ES a 92/51/ES. Príslušná certifikácia sa musí týkať všetkých zložiek profesií cestovného ruchu, napríklad čašníkov, kuchárov, organizátorov a všeobecne každej osoby, ktorá je v kontakte s turistami.

3.22 Podľa názoru výboru bude treba seriózne zohľadniť, že politika balíkov „all inclusive“, ktorú prijali mnohé podniky v členských štátoch, nakoniec priniesla opačné výsledky, ako sa pôvodne očakávalo: bohužiaľ jasne badať, že kluby a veľké hotelové siete so systémom „all inclusive“ zhoršujú problémy malých a stredných podnikov, ktoré vykonávajú svoju činnosť v prilahlých regiónoch.

3.23 Ťažké podmienky, v ktorých vzájomne súťažia na jednej strane veľké zahraničné cestovné kancelárie a na druhej strane hotely, ktoré sa snažia o dosiahnutie dohody o balíkoch služieb, aby sa im naplnili ubytovacie kapacity, viedli k zníženiu kvality poskytovaných služieb a jedným z dôsledkov bolo, že niektoré turistické regióny sú v zahraničí hodnotené negatívne. Pod týmto tlakom sú malé a stredné podniky nútené pracovať za tarify, ktoré sú nižšie ako ich náklady, čo ich núti prestať s podnikaním alebo sa ocitnú v mimoriadne zložitej situácii.

3.24 Nemôžeme úplne zavrhnúť systém balíkov „all inclusive“, pretože zrejme zodpovedá potrebám určitého segmentu trhu cestovného ruchu, ale je potrebné, aby bol uplatňovaný rovnako ako ostatné produkty cestovného ruchu v súlade s právnymi predpismi a hospodárskou súťažou spravodlivou voči ostatným ponukám a kontrolované z vlastných finančných prostriedkov bez pomoci štátu. Príjmy z cestovného ruchu musia byť čo najviac rozdeľované, aby sa rozvíjalo aj okolie kvalitných hotelov. Návštevník musí mať možnosť stanoviť si rozpočet, ktorý minie v hoteli a mimo neho. Ide však o jeden z mála segmentov trhu, ktorý v posledných rokoch zaznamenal rast napriek poklesu v tradičných oblastiach podnikania v cestovnom ruchu. Aj keď by sa nikdy nemali robiť kompromisy pri kvalite, je dôležité oceniť, že sú celé strediská cestovného ruchu, ktoré tento trh dlhé roky úspešne rozvíjajú. Je potrebné stanoviť jasnú definíciu trhu so zájazdmi „all inclusive“, ktorá bude odrážať kvalitný produkt, aby sa vytlačili nekvalitné produkty a služby, ktoré sa predávajú pod rúškom označenia „all inclusive“.

3.25 **Sezónnosť cestovného ruchu**, ktorá vyplýva z veľmi koncentrovaného dopytu v júli a v auguste, brzdí potenciál rozvoja odvetvia a rozšírenia jeho vplyvov na celú ekonomiku, čiže má vplyv na tok príjmov a vyúsťuje do neoptimálneho využitia existujúcej infraštruktúry a personálu. Opatrenia zamerané na zamestnávanie pracovníkov, ale aj ziskovosť infraštruktúry počas slabšie vyťažených období pomôžu vytvoriť potenciál aktívnejších a produktívnejších ľudských zdrojov, zatiaľ čo koordinácia zameraná na využitie infraštruktúry aj počas období s nízkou návštevnosťou niektorými skupinami obyvateľstva alebo školami bude mať za následok predĺženie turistickej sezóny so všetkými súvisiacimi výhodami. Jedným z hlavných krokov, ako zmierniť problémy spojené so sezónnosťou, by bolo lepšie rozvrhnúť obdobie dovolení zamestnancov

a využiť primerané stimulačné opatrenia. Väčšie využívanie existujúcich infraštruktúr v cestovnom ruchu a personálu mimo sezóny by podnikom umožnilo lepšie využiť svoju infraštruktúru a zvýšiť produktivitu, pričom by to zabezpečilo stabilnejšiu a motivovanejšiu pracovnú silu. EHSV oceňuje, že iniciatíva „Calypso“ je prvým krokom v tomto smere, a vyzýva Komisiu a Európsky parlament, aby najmä z rozpočtového hľadiska podporovali rozvoj tejto iniciatívy vzhľadom na jej sociálny vplyv a dosah v oblasti európskeho cestovného ruchu.

3.26 Výbor sa domnieva, že cestovný ruch je zásadným parametrom pre životné prostredie a je oprávnené ho chrániť a zveľaďovať. Nepoškodzuje pamiatky, neplytvá zdrojmi, ani nezhoršuje prírodné procesy, avšak potrebuje primerané plánovanie a uplatňovanie správnej politiky v oblasti cestovného ruchu. Práve cestovný ruch zviditeľnil a zatraktívnil celé oblasti, ktoré boli považované za miesta, ktorým sa treba vyhnúť. Príkladom môže byť londýnska štvrť Docklands alebo pobrežie v Barcelone pri prístave, a to sme uviedli len dva príklady, vďaka ktorým našli prácu milióny ľudí v Európskej únii.

3.27 Pokiaľ ide o dlhodobějšíu perspektívu, Komisia správne uznáva výzvy spôsobené zmenami podnebia ako dôvod zásadnej reštrukturalizácie podnikateľských modelov v cestovaní a ubytovaní. Podnikatelia už zistili, ako sa príznačne mení spôsob vývoja produktov v cestovnom ruchu a ako treba produkty zoskupovať a ponúkať na trhu s posunom v prospech ekologickejších zvyklostí v odvetví. Na úrovni členského štátu sa musí začať zohľadňovať vplyv zmien podnebia na cestovný ruch a musia sa prijať patričné opatrenia na prispôsobenie sa týmto zmenám v súlade s ich predpovedaným vplyvom na konkurencieschopnosť.

3.28 Opatrenia, ktoré Komisia zamýšľa podniknúť s cieľom diverzifikovať produkty cestovného ruchu, zohľadňujú dynamiku charakterizujúcu cestovný ruch, ktorý predstavuje odvetvie s bezprostredným kontaktom s ľuďmi a ich rozličnými požiadavkami. Systematickejšia podpora originálnych foriem cestovného ruchu automaticky prinesie lepšie využitie miestnych prírodných daností a komparatívnych výhod každého regiónu.

3.29 EÚ sa bude musieť okrem toho venovať problematike vyplývajúcej zo sociálnej oblasti, územnej súdržnosti a jej zachovania.

3.30 **Opatrenia na väčšiu mobilizáciu finančných zdrojov** EÚ v prospech rozvoja cestovného ruchu uvoľní potenciál odvetvia a uprednostní regióny, v ktorých prebieha deindustrializácia hospodárstva a ktoré majú perspektívu v odvetví cestovného ruchu.

3.31 Námorný a pobrežný cestovný ruch má zásadný význam ako katalyzátor hospodárskeho rozvoja. V rámci integrovanej námornej politiky EÚ treba zaviesť opatrenia na podporu jeho rozvoja. Hospodárska diverzifikácia zameraná na cestovný ruch predstavuje prioritu pre mnohé pobrežné oblasti, kde pokles hospodárskej činnosti súvisiacej s rybolovom a stavbou lodí, poľnohospodárstvom alebo ťažobným priemyslom viedol k zníženiu príjmov a zvýšenej nezamestnanosti. Podniky cestovného ruchu, najmä malé podniky a mikropodniky, sú často aktívne na pobreží alebo podobných turistických oblastiach, a preto majú nielen podnikateľský a sociálny rozmer, ale sú aj dlhoročnou historickou tradíciou, ktorá v niektorých členských štátoch EÚ trvá viac ako pol storočia a pre obyvateľstvo týchto oblastí tiež predstavuje skutočné kultúrne dedičstvo. Z tohto dôvodu a pri súčasnom dodržiavaní nariadení EÚ a zameraní našej činnosti na otázku kultúrneho dedičstva, kvality a histórie každého miesta, kde tieto rodinné podniky vznikli, oprávnené navrhujeme určité iniciatívy, ktorých cieľom je ochrana týchto podnikov na mieste pôsobenia.

3.32 EÚ musí venovať pozornosť správam, ktoré uverejňujú jednotlivé členské štáty, pretože u turistov z tretích krajín vyvolávajú negatívny obraz a neistotu v súvislosti s možnou návštevou, a to má veľmi škodlivé následky na ich propagáciu z hľadiska cestovného ruchu. Je potrebné, aby Európska únia zostavila osobitný tím pre riadenie krízovej komunikácie v oblasti európskeho cestovného ruchu a stanovila každej krajine, ktorá bude jeho súčasťou, aby vytvorila podobný orgán.

3.33 Európska politika cestovného ruchu a národné politiky v tejto oblasti musia zohľadniť všetky štrukturálne zmeny, a to prijímaním opatrení na zníženie štrukturálnej nezamestnanosti a zároveň zabezpečením účinného rozdelenia investícií súvisiacich s cestovným ruchom.

V Bruseli 21. septembra 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON